

ЯК ДОПОМОГТИ ДИТИНІ ПО-СПРАВЖНЬОМУ ПОЛЮБИТИ ІСУСА?

- * Як поєднати любов і дисципліну?
- * Як зробити сімейні служіння цікавими?
- * Як підготувати дитину до хрещення?
- * Як навчити її протистояти згубному впливу світу?

ДОННА ХАБЕНІХТ

Донна Джей Хабеніхт,
доктор педагогічних наук

ЯК ДОПОМОГТИ ДИТИНІ
ПО-СПРАВЖНЬОМУ
ПОЛЮБИТИ
ІСУСА?

Київ 2021

«Джерело життя»
Християнське видавництво

ЗМІСТ

Слово до читача	7
Розділ 1. Перші кроки: любов	9
Розділ 2. Перші кроки: довіра	25
Розділ 3. Подальші кроки: дисципліна	35
Розділ 4. Дорослішаючи, як Ісус	60
Розділ 5. Розвиток духовності в ранньому дитинстві	83
Розділ 6. Сумління –внутрішній голос	97
Розділ 7. Бог і дитина	115
Розділ 8. Бог і Його Слово	133
Розділ 9. Доктрини для дітей	163
Розділ 10. Спілкуючись із Богом	179
Розділ 11. Духовний розвиток	202
Розділ 12. Ісус – Спаситель дітей	226
Розділ 13. Зростаючи в Ісусі	246
Розділ 14. Духовність родини	275
Розділ 15. Служіння – любов у дії	299
Розділ 16. Субота – день сім’ї	313
Розділ 17. Дитина і церква	335
Розділ 18. Як навчити дитину протистояти згубному впливу світу?	365
Додаток. Дитина і Отець	396

СЛОВА ПОДЯКИ

Коли мені було 11 років, я почала проводити уроки Суботньої школи для наймолодших дітей у церковній громаді містечка Монтеррей, що в Мексиці. Відтоді духовне виховання дітей стало не лише моєю професією, а й справою всього життя. Книга, яку ви тримаєте в руках, – кульмінація десятиліть роботи, присвячених дослідженню методів, що сприяють духовному розвитку дітей.

Своїм існуванням ця книга завдячує багатьом людям. Вона могла б так і не побачити світ, якби я не отримала підтримки з боку працівників педагогічного факультету Університету Сент-Ендрюса. Особливо хочу подякувати його деканові Уорену Міндеру, а також Елсі Мерцент та іншим моїм колегам – співробітникам кафедри педагогіки та консультативної психології. Ваша підтримка була вкрай важливою для мене.

Ейлін Сокс, завдяки якій я отримала нагоду писати статті до журналу *Our Little Friends* («Наші маленькі друзі»), була першою, хто дав мені змогу звернутися до батьків зі сто-

рінок друкованого видання. Окремі уривки цієї книги вперше були опубліковані в рубриці “Parent’s Place” («Сторінка для батьків»). Ейлін надихала мене й далі працювати над книгою. Якби не вона, напевно, я облишила б цю справу.

Схвальний відгук Пенні Уїллер, яка підтримала саму ідею створення цієї книги, додав мені мужності продовжувати писати. Завдяки досвідченому Джеральду Уїллеру мій рукопис перетворився на справжню книгу.

Я хочу подякувати батькам і вчителям, які впродовж багатьох років були слухачами моїх семінарів. Вони й гадки не мають про те, що теж посприяли створенню цієї книги. Чимало років я навчала дітей, молодь, дорослих як у школі, так і в Церкві. Їхній досвід став мені у пригоді. Хоч наведені в книзі життєві ситуації є реальними, з етичних міркувань усі імена змінено.

Та найбільше я хочу подякувати за допомогу своїй родині. Насамперед моїм батькам, Едвардові та Корі Лагенбель, яким я завдячую власним духовним вихованням. Хоч вони обоє вже спочили в Господі, їхній духовний спадок і далі живе на сторінках цієї книги. Мій чоловік, якому я присвятила цю книгу, став для мене найбільшою підтримкою під час її створення. Він підготував для мене окреме місце, де я могла зосередитися, підлаштовувався під мій незручний графік, готував їжу, прибирав оселю, сплачував рахунки, виконував різноманітні доручення. Словом, робив решту справ, доки я писала.

Наші діти та онуки теж заслуговують окремої подяки. Завдяки їм упродовж багатьох років я могла спостерігати за тим, як діти зростають духовно. Ларрі та Деббі люб’язно надали мені кімнату, вікна якої виходили на узбережжя Карибського моря. Саме там була написана більша частина

книги, яку ви зараз тримаєте в руках. Ненсі та Брюс, прочитавши деякі сторінки мого рукопису, надихнули мене працювати далі. Наші внуки – Ліза, Джефф, Джонатан і Девід – стали героями деяких історій, наведених у цій книзі. Саме заради них вона й була написана. Я мрію побачити, як вони разом з дітьми всього світу радісно стрибатимуть, спостерігаючи за тим, як їхній найкращий Друг Ісус у супроводі Своїх ангелів повертається, щоб забрати їх додому!

ПОСВЯТА

Цю книгу присвячую моєму чоловікові Геральду.
Його любов була для мене джерелом
наснаги для її написання.

СЛОВО ДО ЧИТАЧА

**Шановні батьки, бабусі, дідусі, учителі
та всі, кому не байдужі діти!**

Коли мої син і донька були малими, я не раз перечитувала книгу Еллен Уайт «Виховання дітей». Мені так хотілося допомогти їм духовно зростати. Однак часто я ладна була опустити руки. Стандарти були такими високими. Мені важко було зрозуміти, як можна заволодіти їхніми серцями з огляду на реалії буденного життя. Урешті я дійшла висновку, що практичні поради – саме те, чого мені бракує.

Книга, яку ви тримаєте в руках, – моя спроба надати вам ці поради. Пам'ятайте: жодна родина не зможе втілити в життя їх усі. Цю книгу слід розглядати як джерело ідей або довідник, у якому можна знайти рекомендації, як сприяти духовному розвитку дитини. У вас буде менше причин для занепокоєння, якщо ви зрозумієте, як змінюється внутрішній світ дитини з плином часу. З наведених порад оберіть ті, що якнайкраще відповідають потребам вашої сім'ї.

Озираючись у минуле, я багато хотіла б змінити у вихованні власних дітей. Утім, попри мою недосвідченість, Бог благословив. Тепер я з упевненістю можу сказати, що Він

любить наших дітей більше, аніж ми самі. Дух Святий постійно перебуває поруч із ними. Господь прагне пригорнути наших дітей до Себе та, благословивши, подарувати їм вічність. Він обіцяв не залишати нас. І Бог вірний Своїм обітницям.

Нехай Дух Святий провадить вас під час прочитання цієї книги.

Донна Джей Хабеніхт

РОЗДІЛ 1

ПЕРШІ КРОКИ: ЛЮБОВ

***«Здалека Господь з'явився мені та й промовив:
Я вічним коханням тебе покохав, тому милість
тобі виявляю!» (Єрем. 31:3).***

Згадайте ту мить, коли ви, сповнені найсвітліших почуттів, переступили поріг своєї оселі, ніжно пригортаючи до серця дорогоцінний конверт із вашою новонародженою крихіткою. Вам необхідно було тримати в пам'яті десятки моментів: як правильно годувати, давати зригувати, купати, міняти підгузки, робити гімнастику для немовляти та інші рекомендації, надані медперсоналом у пологовому будинку. Напевно, останнє, про що ви тоді думали, – це духовний розвиток вашого немовляти.

Безумовно, у період радісного очікування зустрічі з майбутнім спадкоємцем ви про це багато читали й роздумували. Можливо, образ ідеальних батьків, який сформувався у вас під впливом такої літератури, здався вам практично

недосяжним. У перші тижні, а то й місяці життя дитини вас найбільше цікавило те, як правильно нагодувати її, викупати, зрізати нігтики, сповити і, звісно ж, вкласти спати. «Духовний розвиток, звичайно, важливий, – розмірковували ви, – але про це можна подбати згодом, зараз ще не час...»

Насправді ж тоді, коли ви годували, купали й переповивали свого малюка, він уже пізнавав перші духовні уроки – любові та довіри. Колись давно Еллен Уайт, перебуваючи

«Материнська любов для дитини символізує любов Христа, і діти, довіряючи своїй матері, слухаючи її, навчаються слухати Спасителя і довіряти Йому» (Е. Уайт).

під впливом Духа Святого, написала: «Коли матір навчає своїх дітей послухові з любові до неї, вона викладає їм перший урок християнського життя. Материнська любов для дитини символізує любов Христа, і діти, довіряючи своїй матері, слухаючи її, навчаються слухати Спасителя і довіряти Йому» (Е. Уайт. Бажання віків. С. 488).

У цьому короткому вислові Господь розкриває основи духовного розвитку особистості в період раннього дитинства. Любов, довіра та послух – чи не найважливіші духовні уроки, котрих необхідно навчити дитину в ранньому віці. І ці навички малюк опановує через взаємодію із членами своєї земної родини.

Боже звернення до батьків

У питанні духовного розвитку Господь, як і завжди, дивиться в корінь, указуючи на основоположні принципи, на яких, зрештою, і будуються наші з Ним взаємини, – любов, довіра та послух. «Ось чого ви повинні навчи-

ти своїх дітей, – підсумовує Бог. – Вони мають знати, що Я люблю їх незалежно від обставин, і це не описати словами. Я люблю їх незалежно від того, добре вони поведуться чи погано. Я люблю їх попри те, відповідають вони Мені взаємністю чи ні. Я прагну встановити з ними довірливі, дружні взаємини. З любові до них Я віддав Власного Сина на смерть! Я послав Його у світ, щоб зруйнувати тенета сатанинського обману, і ми знову могли вічно насолоджуватися спілкуванням одне з одним. Моя любов знаходить їх у цьому грішному світі, ніжно кличе відгукнутися, благає, щоб вони поділилися нею з іншими.

Ваші діти мають знати, що Мені можна довіряти. Саме через Свою безмежну любов до них Я завжди діятиму задля їхнього щастя. Так само, як вони можуть покласти на Мене в питаннях задоволення своїх щоденних потреб, вони можуть довірити Мені своє життя в усіх його аспектах: печалях і радощах, сподіваннях і мріях, навіть у сумнівах. У питаннях вдосконалення характеру, спасіння та вічного життя вони також можуть покласти на Мене. Я ніколи не підведу їх, оскільки хочу для них лише найкращого.

Полюбивши Мене й навчившись довіряти Мені, ваші діти зрозуміють, що коритися Богові легше, ніж їм здавалося на початку. Вони збагнуть, що навіть у ті моменти, коли виявляти послух непросто, це однаково найкращий шлях для них, адже Я завжди буду поруч, щоб допомогти. Виявляючи покору, ваші діти дозволяють Мені відновити в них Мій образ.

Як бачите, вивчаючи в ранньому дитинстві духовні уроки любові, довіри та послуху, ваші діти пізнаватимуть Мій

характер. Глибоко в душі в них міцнітиме переконання в тому, що Богові можна довіряти, а всі сатанинські хитрощі – не що інше, як його спроба підірвати їхню довіру до Мене».

Перші уроки

Ці основоположні уроки любові, довіри та послуху закладають фундамент для всього подальшого духовного досвіду людини з Богом. Вони вкрай необхідні для розуміння Творця, Його характеру, який являє собою досконале поєднання милості та справедливості. Оскільки Бог не змінюється, Він Той Самий учора, сьогодні й завтра, то Йому можна довіряти.

Однак діти здатні засвоїти уроки любові, довіри та послуху лише в один спосіб – відчувши їх на власному досвіді. Оскільки це не суха теорія, дитина може пережити такий досвід лише через наповнені любов'ю, довірою та послухом взаємини з батьками (або іншими опікунами). Діти вчаться цього від народження.

Уміння довіряти – це перша сходинка в розвитку особистості. Саме на цьому ґрунтується весь подальший особистісний ріст. Дитина, яка нормально розвивається, засвоює урок довіри вже протягом першого року життя, коли люблячі дорослі дбають про задоволення її потреб, ніби запевняючи, що світ, у який вона прийшла, не є вороже налаштованим до неї середовищем. Тут дитина може довіряти іншим. Зрозуміло, що в майбутньому вона може втратити здатність довіряти, переживши негативний досвід або ж потрапивши в обставини, за яких недовіра й підозрілість необхідні для виживання.

Щоб засвоїти духовні уроки любові та довіри, дитині потрібно значно більше, ніж поцілунки та обійми, хоч і вони

важливі. Малюк відчуває прояв любові щодо себе, якщо його годують, коли він голодний, заспокоюють, коли йому страшно, і зігрівають, коли холодно. Любов для немовляти – це бачити поруч із собою усміхнені обличчя дорослих. Це відчуття безпеки, тепла й затишку, яке незмінно асоціюється з обіймами мами й тата. Лагідне ставлення та щось смачненьке – як мало потрібно дитині для щастя!

Налаштовані на хвилю потреб дитини

Для дітей молодшого віку найважливішим чинником успішного засвоєння уроків любові є присутність поруч батьків, налаштованих на хвилю потреб свого малюка. Навчившись уловлювати невидимі сторонньому оку емоційні сигнали, які подає їм дитина, батьки практично безпомилково розпізнають її потреби й можуть відповідно на них реагувати.

Уміння розпізнавати потреби дитини та правильно на них реагувати – ось індикатор батьківської «профпридатності».

Відчуваючи, коли містер «Два рочки» наляканий, батьки охоче розкривають обійми, щоб у них малюк міг знайти укриття від усіх життєвих негараздів. Водночас батьки ніколи не дозволять собі висміювати дитину. Знаючи, що деякі з дитячих страхів необґрунтовані, вони розуміють: щоб подолати їх у майбутньому, зараз їхній малюк потребує підтримки та відчуття захищеності, які вони можуть йому забезпечити. Такий підхід допоможе дитині засвоїти духовні уроки любові та довіри.

Налаштовані на хвилю потреб дитини батьки розпізнають, що причиною вередування міс «Три рочки» є те, що дитина передчасно зголодніла. Розуміючи це, вони

ЯК ДОПОМОГТИ ДИТИНІ ПО-СПРАВЖНЬОМУ ПОЛЮБИТИ ІСУСА?

Ця книга присвячена питанням духовного виховання дітей. У ній містяться практичні поради та ідеї, як наблизити дитину до Ісуса з перших років життя, щоб вона залишилася з Ним навіть після кризи підліткових років.

«Коли мої син і донька були малими, я не раз перечитувала книгу Еллен Уайт «Виховання дітей». Мені так хотілося допомогти їм духовно зростати. Однак часто я ладна була опустити руки. Стандарти були такими високими. Мені важко було зрозуміти, як можна заволодіти їхніми серцями з огляду на реалії буденного життя. Урешті я дійшла висновку, що практичні поради – саме те, чого мені бракує. Книга, яку ви тримаєте в руках, – моя спроба надати вам ці поради. Пам'ятайте: жодна родина не зможе втілити в життя їх усі. Цю книгу слід розглядати як джерело ідей або довідник, у якому можна знайти рекомендації, як сприяти духовному розвитку дитини».

Доктор педагогічних наук Донна Хабеніхт

